

Keski-Suomen sairaanhoitopiiri
VK/Is

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo@stm.fi

Lausuntopyyntö STM/2066/2019; STM045:00/2019

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoa terveydenhuoltolain muutoksesta koskien Vaasan keskussairaalan päivystystä.

Valtioneuvoston asetuksella kiireellisen hoidon perusteista ja päivystyksen järjestämisen erikoisalakohtaisista edellytyksistä (583/2017) on säädetty, että 12 sairaanhoitopiirille on annettu velvollisuus järjestää ns. laajan ympärivuorokautisen päivystyksen yksikkö keskussairaalsana yhteyteen. Laajan ympärivuorokautisen päivystyksen yksikössä tulee olla 12:n asetuksessa mainitun erikoisalan ympärivuorokautinen päivystys sekä hammaslääketieteen päivystys lukuun ottamatta yöpäivystystä. Muiden sairaanhoitopiirien tulee asetuksen mukaan ylläpitää ympärivuorokautista perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystystä, jossa on valmius väestön tavanomaisten kiireellisten terveysongelmien hoitoon, keskussairaalan yhteydessä. Asetuksen mukaan sairaanhoitopiiri voi määritellä päivystyksen laajuuden alueen väestön tarpeiden mukaisesti ottaen huomioon erityisvastuualueen järjestämissopimus.

Asetuksessa suomenkieliselle ja ruotsinkieliselle Pohjanmaalle yhteinen laajan päivystyksen sairaala on ollut Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin Seinäjoen keskussairaala. Asetuksessa on erikseen säädetty myös Seinäjoen keskussairaalan henkilöstön kielivaatimuksista. Asetuksen voimaantulosta saakka on Vaasan sairaanhoitopiiri ollut tilanteeseen tyytymätön ja tuonut esille erityisesti ruotsinkielisen Pohjanmaan asukkaiden eriarvoisen aseman palveluiden saatavuudessa omalla äidinkielellä. Sosiaali- ja terveysministeriön tekemien selvitysten perusteella on Vaasan sairaanhoitopiirin potilaiden määrä Seinäjoen keskussairaalan päivystyksessä ollut varsin vähäinen, noin 1 %:n luokkaa, ja näistäkin on äidinkielekseen ruotsin kielen ilmoittanut vajaa kymmenes. Huomioiden se, että Seinäjoen keskussairaalaassa merkittävä osa henkilökunnasta pystyy kommunikoimaan myös ruotsin kielellä, vaikuttaa siltä, että palvelun suhteen eriarvoiseen asemaan joutuminen ei kuitenkaan ole ollut kovin yleistä.

Sosiaali- ja terveysministeriön muistion mukaan Vaasan keskussairaala nykyisellään lähes täyttää laajan päivystyksen sairaalan vaatimustason. Ongelmia on edelleen neurologian ympärivuorokautisen päivystyksen järjestämisessä sekä hammaslääketieteen päivystyksessä.

Taustamuistion mukaan asetuksen muutos niin, että Vaasan keskussairaala jatkossa toimii laajan päivystyksen statuksella, maksaa noin 1 mil-

16.8.2019

joona euroa. Tämä lisäys otetaan huomioon valtion vuoden 2020 talousarviossa.

Päivystyksen ja erikoissairaanhoidon työnjakoa koskevan uudistuksen tavoitteena oli noin 350 miljoonan euron säästöt vuoteen 2020 mennessä. Minkäänlaista luotettavaa selvitystä näiden säästöjen toteutumisesta ei ole tuotu esille. Sen sijaan sairaanhoitopiirit ovat tuoneet esiin sen, että annetut asetukset, erityisesti päivystysasetus, on säästöjen sijaan lisännyt vuotuisia kustannuksia.

Vaasan keskussairaalan laajentamista ns. laajan päivystyksen sairaalaksi perustellaan vahvasti alueen väestön kielellisillä oikeuksilla. Tämän voikin sanoa olevan ainoa peruste asetusmuutoksen tekemiselle. Käytännössä Vaasan keskussairaalan statuksen muuttaminen ei tule juuri vaikuttamaan Pohjanmaan (ruotsin kielisen ja suomen kielisen) alueen väestön palvelujen yleiseen saatavuuteen, saatikka kohentamaan väestön terveydentilaa. Jos Vaasan keskussairaala onnistuu järjestämään ympärivuorokautisen neurologian alan päivystyksen, voi sillä olla vaikutusta yhden potilasryhmän akuuttiin hoitoon.

Sen sijaan, että käydään keskustelua yhden keskussairaalan päivystysstatuksesta, tulisi koko päivystysasetus ottaa uuteen tarkasteluun, jossa hyödynnettäisiin tähän mennessä kertyneitä kokemuksia. Tiukka jako eritasoihin päivystäviin sairaaloihin on hyvin keinotekoinen ja päivystysasetuksen erikoisalakohtaiset edellytykset ovat aivan liian yksityiskohtaisia, eivätkä kaikilta osin vastaa eri maantieteellisten alueiden käytännön tarpeita. Erityisen isoksi ongelmaksi on tullut perusterveydenhuollon kiirevastaanotto- ja päivystyspotilaiden hoito yhteispäivystyksessä. Syynä tähän on, että monilla alueilla terveyskeskuslääkärit eivät osallistu lainkaan päivystyspotilaiden hoitoon, eikä terveysasemilla ole nähty tarvetta vastaavaan kiirevastaanottoimintaan. Tällä hetkellä koko terveydenhuoltojärjestelmän virka-aikaiset puutteet kaatuvat päivystysten vastuulle, mikä on kestävätilanne.

Kansainvälisistä tutkimuksista hyvin selviää, että ruuhkaiset päivystyspisteet vaarantavat selvästi potilasturvallisuutta. Suureen joukkoon bannaaleja päivystystapauksia hukkuvat ne, jotka vaatisivat nopeita, henkeäkin pelastavia toimenpiteitä.

Keski-Suomen sairaanhoitopiirillä ei ole mitään sitä vastaan, että asetusmuutos tehdään ja Vaasan keskussairaala nimetään laajan päivystyksen sairaalaksi. Muutos on sairaalan lääketieteellisen toiminnan kannalta katsottuna lähinnä kosmeettinen.

Vesa Kataja
johtajaylilääkäri
Keski-Suomen sairaanhoitopiiri